

A decorative graphic on the left side of the page consists of a large blue triangle pointing right, and a cluster of smaller triangles in the center. These smaller triangles are mostly light grey, with one prominent green triangle and one smaller blue triangle. The background is white.

Granskning av kommunens rutiner vid orosanmälningar

Rapport

Skövde kommun

2025-10-20

Antal sidor 19

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	4
3	Syfte och revisionsfrågor	6
4	Avgränsning	6
5	Revisionskriterier	6
6	Metod	6
7	Resultat av granskningen	8
7.1	<i>Organisation och process</i>	8
7.1.1	Organisering	8
7.1.2	Från anmälan till beslut om huruvida en utredning ska inledas	9
7.1.3	Bedömning	10
7.2	<i>Kontroller och följsamhet</i>	10
7.2.1	Metoder för att säkerställa efterlevnad till processen	10
7.2.2	Stickprov	11
7.2.3	Bedömning	13
7.3	<i>Kompetensförsörjning</i>	14
7.3.1	Styrande förutsättningar	14
7.3.2	Rekrytering och introduktion	14
7.3.3	Kompetensutveckling	14
7.3.4	Personal som saknar socionomexamen	15
7.3.5	Bedömning	15
7.4	<i>Uppföljning</i>	15
7.4.1	Avvikelsehantering	15
7.4.2	Avvikelse och vidtagna åtgärder	16
7.4.3	Återrapportering till nämnden	16
7.4.4	Bedömning	16
8	Samlad bedömning och rekommendationer	18
9	Bilagor	19
9.1	<i>Erhållet material</i>	19

1 SAMMANFATTNING

Azets har av Skövde kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens rutiner vid orosanmälningar.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om socialnämnden har en tillfredställande styrning och uppföljning av handläggningen av orosanmälningar inom barn och ungdomsvården.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att socialnämnden endast delvis har en tillfredsställande styrning och uppföljning av handläggningen av orosanmälningar inom barn- och ungdomsvården.

Granskningen visar sammantaget på att nämnden har en verksamhet med en beredskap att hantera orosanmälningar dygnet runt av behörig personal. Dock saknar nämnden dokumenterade rutiner som tydligt anger roller och ansvar för arbetet med såväl skydds- som förhandsbedömningar. Systematiska kontroller finns vad gäller arbetet med skyddsbedömningar men saknas vad gäller arbetet med förhandsbedömningar. Vid stickprov som genomförts inom ramen för denna granskning iakttas vissa brister i de granskade förhandsbedömningarna.

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga.

<div style="text-align: center;"> Nej Endast delvis I allt väsentligt Ja </div> 	
Revisionsfråga	Bedömning
Har nämnden säkerställt att det finns en ändamålsenlig organisation för att anmälningar hanteras och dokumenteras i enlighet med gällande lagar och föreskrifter?	Endast delvis
Har nämnden ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att skyddsbedömningar genomförs och dokumenteras i enlighet med lagar och föreskrifter på området?	Endast delvis
Har nämnden ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att förhandsbedömningar genomförs och dokumenteras i enlighet med lagar och föreskrifter på området?	Nej
Har nämnden ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att socialsekreterare har den kompetens som krävs för att hantera orosanmälningar?	Endast delvis
Finns avvikelser gällande skyddsbedömningar eller förhandsbedömningar?	Endast delvis
Har eventuella avvikelser utretts och lett till åtgärder?	Endast delvis

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi socialnämnden att:

- Tillse att det finns fastställda rutiner för arbetet med skydds- och förhandsbedömningar.
- Tillse att det finns en dokumenterad process för arbetet med orosanmälningar som tydliggör roller och ansvar mellan enheter inklusive socialjour.
- Säkerställa att samtliga förhandsbedömningar genomförs och dokumenteras inom, av lagen, angivna tidsfrister.
- Säkerställa att det finns systematiska kontroller avseende arbetet med förhandsbedömningar.
- Säkerställa att genomförda kontroller dokumenteras och används i utvecklingsarbetet.
- Bedöma om kompetensplan för handläggare utan socionomexamen motsvarar de som anges i gällande föreskrifter och därmed enligt nämnden ska anses vara behörig för vissa arbetsuppgifter i socialtjänstens barn- och ungdomsvård.
- Säkerställa att identifierade brister leder till förbättringsåtgärder som också följs upp.

2 BAKGRUND

Azets har av Skövde kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens rutiner kring handläggningen av orosanmälningar.

Socialnämnden ska sörja för att barn och ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd de behöver enligt 5 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL)¹. En förutsättning för det är att socialnämnden behöver få kännedom om barn som far illa eller misstänks fara illa. Enligt 14 kap 1 § SoL framgår det vilka myndigheter och yrkesverksamma som är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. De kan exempelvis vara hälso- och sjukvården, förskolan, skolan, socialtjänsten och Polismyndigheten.

När socialnämnden får kännedom om barn som kan fara illa behöver socialnämnden omedelbart göra en skyddsbedömning för att ta ställning till om barnet har behov av omedelbart skydd. Vidare behöver socialnämnden besluta om utredning ska inledas eller ej, detta genom en så kallad förhandsbedömning. Beslutet ska fattas inom fjorton dagar från det att anmälan kommit nämnden till känna.

Socialnämndens uppgift är därefter att utifrån utredningen ta ställning till om barnet har behov av insatser från nämnden. Om nämnden får kännedom om något som kan innebära att nämnden kan behöva ingripa till ett barns skydd eller stöd kan en utredning genomföras oavsett barnets eller vårdnadshavares inställning. Om det vid utredning konstateras att behov av stöd föreligger kan olika typer av insatser beviljas antingen i form av öppna insatser i det egna hemmet eller i form av placering utanför det egna hemmet. Omedelbara insatser enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) kan bli tillämpligt om nämnden bedömer behov av omedelbart skydd.

Av 3 kap. 3 a § SoL framgår att socialnämnden ska använda socialsekreterare som har socionomexamen eller annan relevant examen för att utföra uppgifter inom barn och unga myndighetsutövning. Dessa uppgifter innefattar bedömning av om en utredning ska inledas, utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder eller uppföljning av beslutade insatser. Det är socialnämnden som ansvarar för att den handläggare som självständigt utför en arbetsuppgift har tillräcklig erfarenhet för uppgiften, det vill säga utredning och bedömning av behovet av insatser.

Skövde kommuns revisorer har i sin riskbedömning bedömt att det finns risker på området som kan leda till att tillräckliga och tidiga insatser inte ges till barn och unga.

¹ Då granskning inletts innan 1 juli 2025 avser hänvisningar till den då gällande socialtjänstlagen.

3 SYFTE OCH REVISIONSFRÅGOR

Syftet med granskningen har varit att bedöma om socialnämnden har en tillfredställande styrning och uppföljning av handläggningen av orosanmälningar inom barn och ungdomsvården.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Har nämnden säkerställt att det finns en ändamålsenlig organisation för att anmälningar hanteras och dokumenteras i enlighet med gällande lagar och föreskrifter?
- Har nämnden ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att skyddsbedömningar genomförs och dokumenteras i enlighet med lagar och föreskrifter på området?
- Har nämnden ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att förhandsbedömningar genomförs och dokumenteras i enlighet med lagar och föreskrifter på området?
- Har nämnden ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att socialsekreterare har den kompetens som krävs för att hantera orosanmälningar?
- Finns avvikelser gällande skyddsbedömningar eller förhandsbedömningar?
- Har eventuella avvikelser utretts och lett till åtgärder?

4 AVGRÄNSNING

Granskningen har avgränsats till formen för arbetet med handläggningen och inte myndighetsutövningen i sig. Granskningen avser arbetet med hanteringen av orosanmälningar i form av skydds- och förhandsbedömningar.

5 REVISIONSKRITERIER

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- Kommunallagen 6 kap § 6 samt 6 kap 38 §
- Socialtjänstlagen (2011:453) – Gällande vid tidpunkt för stickprov
- Socialtjänstlagen (2025:400) – Gällande vid tidpunkt för sammanställning av rapport
- Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVUM, LVM och LSS, SOSFS 2014:5
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, SOSFS 2011:9

6 METOD

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av erhållna styrande och stödjande dokument inom området. Se bilaga 1 för en sammanställning av erhållet material.
- Intervjuer har genomförts med enhetschef, biträdande enhetschef, verksamhetsutvecklare, nämndens ordförande samt socialsekreterare med utökat ansvar.

- En fördjupad aktgranskning av ett urval av barn- och ungdomsärenden. Totalt 20 förhandsbedömningar med tillhörande skyddsbedömningar som ej lett till utredning, samt 20 förhandsbedömningar med tillhörande skyddsbedömningar som har lett till utredning har omfattats av aktgranskningen.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Rapporten är faktakontrollerad av avdelningschef.

7 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

7.1 ORGANISATION OCH PROCESS

7.1.1 Organisering

Socialnämnden i Skövde kommun fullgör enligt reglemente² för kommunens uppgifter inom socialtjänsten avseende insatser riktade till barn och unga, missbrukare, personer med behov av försörjningsstöd, psykiskt funktionsnedsatta över 18 år, anhöriga som stöder missbrukare eller psykiskt funktionsnedsatta samt till brottsoffer.

Av organisationskiss framgår att inom sektor socialtjänst finns det två avdelningar, barn- och ungdomsavdelningen samt vuxenavdelningen. Inom barn- och ungdomsavdelningen, som denna granskning i huvudsak berör, finns fem enheter:

- Mottagnings- och samverkansenheten som arbetar med mottagning av nya anmälningar.
- Utredningsenheten som arbetar med utredning. Enheten delas upp mellan en barngrupp samt en ungdomsgrupp.
- Insatsenheten som ansvarar för familjehemsvården, uppföljning av beslutade insatser samt placeringar.
- Familjerätts- och behandlingsenheten som ansvarar för familjebehandling och familjerättsfrågor.
- Boende- och rådgivningsenheten som ansvarar för kommunens HVB-hem, stödboende, familjerådgivning samt familjecentraler.

Av intervjuer framgår att anmälningar hanteras av de tre förstnämnda enheterna ovan.

Mottagnings- och samverkansenheten arbetar med mottagning av nya anmälningar och hanterar dessa om ärendet inte är pågående på annan enhet. Om utredning pågår hanterar utredningsenheten anmälningarna och om insats finns hanterar insatsenheten anmälningarna i vissa fall. Planeringen beskrivs syfta till att den som har mest kontakt med familjen ska handlägga anmälan. Vad gäller anmälningar där flera syskon berörs och enbart enstaka har pågående insats eller utredning görs bedömning i varje enskilt fall om hur handläggningen ska ske.

Vi har inte erhållit dokument som beskriver denna ansvarsfördelning.

Av kvalitetsberättelsen för 2024 framgår att socialtjänsten under året har förstärkts med fem socialadministratörer. Denna satsning är en del av ett tvåårigt projekt som pågår till och med september 2026, med syftet att avlasta socialsekreterarna och skapa bättre förutsättningar för dem att fokusera på sitt huvudsakliga uppdrag. Socialadministratörernas arbetsuppgifter innefattar bland annat att ta emot information som inkommer till socialtjänsten, registrera denna i verksamhetssystemet samt kontakta ansvarig socialsekreterare för att säkerställa att skyddsbedömning genomförs vid behov. De hanterar även nödvändig administration, såsom tidsbokningar och andra praktiska moment, vilket bidrar till att frigöra tid för socialsekreterarna.

Inom sektorn finns även en verksamhetsutvecklare med uppdrag att granska, genomföra och återrapporera egenkontroller.

² KF 2022-05-30 § 70

Socialjour

Skövde kommun är värdkommun i den kommungemensamma socialjouren för Skaraborg, där även Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Lidköping, Mariestad, Skara, Tibro, Tidaholm, Töreboda och Vara deltar. Samarbetet regleras genom ett särskilt samverkansavtal³ som fastställer ramarna för styrning, finansiering, bemanning och ansvarsfördelning mellan kommunerna.

Syftet med den kommungemensamma socialjouren är att invånarna i de samverkande kommunerna ska erhålla det stöd de behöver inom ramen för individ och familjeomsorgens verksamhetsområde på tid då socialnämndernas förvaltningskontor inte har öppet.

Utöver samverkansavtalet finns ingen ytterligare rutin som beskriver ansvar och roller gällande socialjour och samverkan mellan enheterna.

Av intervjuer framgår dock att socialjouren arbetar med att ta emot anmälningar utanför kontorstid och genomföra akuta åtgärder.

7.1.2 Från anmälan till beslut om huruvida en utredning ska inledas

Det finns ingen övergripande rutin eller riktlinje som beskriver arbetet med skydds- och förhandsbedömningar av inkomna orosanmälningar.

Det finns dock en rutin⁴ som beskriver överlämning av ärende från mottagningsenheten till utredningsenheten då utredning är inledd. Denna beskriver vilka dagar överlämning av ärenden sker och vem som bär ansvar för ärendet i respektive fas för överlämningen. Rutinen beskriver även att förhandsbedömningen behöver vara färdigdokumenterad innan den överlämnas till utredningsenheten.

Anmälan

Av en erhållen beskrivning kartläggs femton olika vägar genom vilka en orosanmälan kan nå socialtjänsten, exempelvis egen kännedom, samordnad individuell plan (SIP), anmälningsmöten, polisanmälan och e-post. Dokumentet redogör ingående för hur varje anmälningsväg fungerar och vilka aktörer som kan initiera kontakten med socialtjänsten.

Skyddsbedömning

Det saknas både styrande och stödjande dokument för hur en skyddsbedömning praktiskt ska genomföras efter att en anmälan registrerats. En översänd checklista anger endast att en skyddsbedömning ska utföras.

I instruktionen Hantering av omedelbara skyddsbedömningar gällande barn⁵ beskrivs att beslut om omedelbart skydd alltid ska dokumenteras i en individakt. Instruktionen har fastställts med anledning av ny Socialtjänst lag. Av instruktionen framgår att nämnden inte vid tidpunkt för fastställande hade digital funktion i verksamhetssystemet för att skapa sådana aktdokument. Tills vidare hanteras därför anmälningar, skyddsbedömningar och förhandsbedömningar i en fysisk pärm, sorterad efter barnets personnummer, som förvaras hos Mottagning barn och unga.

³ Daterat 2019-12-12

⁴ Från mottagning/Locus till utredningsenheten, senast reviderad 2025-04-15 av Enhetschef Mottagning och samverkan

⁵ Senast reviderad 2025-05-09 av stabschef

Förhandsbedömning

Likt skyddsbedömningar finns det inget styrande eller stödjande dokument som beskriver hur en förhandsbedömning ska genomföras eller dokumenteras. Det framgår av checklistan att en förhandsbedömning ska genomföras vid registrerat ärende.

7.1.3 Bedömning

Vår bedömning är att det nämnden **endast delvis** säkerställt att det finns en ändamålsenlig organisation för att anmälningar hanteras och dokumenteras i enlighet med gällande lagar och föreskrifter.

Bedömningen baseras på att det finns en organisation som syftar till att hantera orosanmälningar dygnet runt, dels genom socialjour, dels genom en särskild mottagningsenhet som arbetar med nyinkomna ärenden. Vidare finns en planering för hur kontinuitet i handläggningen ska uppnås genom att utrednings- och insatsenheterna hanterar inkomna orosanmälningar i pågående ärenden.

Vidare grundar sig bedömningen på att det saknas en fastställd och dokumenterad process med rutiner för arbetet med skydds- och förhandsbedömningar.

7.2 KONTROLLER OCH FÖLSAMHET

7.2.1 Metoder för att säkerställa efterlevnad till processen

Arbete med egenkontroller

Nämnden fastställer varje år en kvalitetsberättelse som redogör för det systematiska kvalitetsarbetet enligt socialtjänstlagen. I berättelsen beskrivs bland annat de egenkontroller som genomförts under året inom sektor socialtjänst. Dessa kontroller omfattar flera verksamhetsområden och är därför inte begränsade enbart till det aktuella granskningsområdet.

De egenkontroller som genomförts med bäring på granskningsområdet omfattar bland annat:

- Utredning gällande barn- och ungdomsärenden slutförs inom 4 månader enligt lagkrav (ej godkänd 2024)
- Andel socionomer på varje enhet i procent, Utredningsenheten (ej godkänd 2024)
- Andel socionomer på varje enhet i procent, Mottagnings- och samverkansenheten (godkänd 2024)

Av beskrivningen till egenkontrollerna framgår för första punkten avseende utredningar att statistik från verksamhetssystemet visar på flera avvikelser under året. Vid halvår 2 2024 visar inhämtade uppgifter att det under perioden har varit 323 pågående utredningar. Av dessa har 44 stycken överskridit lagstadgad tid. Flera utredningar har legat på kö för utdelning till handläggare under årets senare halvår. När utredning fördelas till handläggare är det litet tid för utredning kvar och risken för att överskrida lagstadgad tid hög. Ett förbättringsarbete beskrivs pågå för att undvika att utredningar läggs på kö samt för att få ett bättre flöde i utredningsarbetet.

Plan för intern kontroll

Nämndens internkontrollplan för 2024 inkluderade ett moment för att säkerställa att skyddsbedömningar genomförs inom 24 timmar. Uppföljningen visade att av 472 registrerade anmälningar hade skyddsbedömningar inte gjorts inom tiden, och en åtgärdsplan skulle tas fram. Vid vidare utredning konstaterades dock att ingen av dessa gällde en minderårig, vilket innebar att ingen åtgärdsplan behövde upprättas. Planen för 2025 behåller samma kontrollmoment avseende tidsfrister för skyddsbedömningar. Vid granskningstillfället hade dock ingen uppföljning av årets plan genomförts, varför resultatet ännu inte går att bedöma.

Nämndens internkontrollplan omfattar inga kontroller kopplat till förhandsbedömningar. Vid intervjuer beskrivs att de inte heller genomför några andra egenkontroller för att säkerställa att förhandsbedömningar genomförs inom lagstadgad tidsram.

Ärendehandledning

För att stärka samarbete och enhetliga bedömningar hålls ärendedragningar varje vecka. Där diskuterar kollegor gemensamt om och hur en utredning ska inledas. En gång i månaden erbjuds även processhandledning för ytterligare stöd i handlägningsprocessen.

7.2.2 Stickprov

Vi har inom ramen för granskningen genomfört en fördjupad aktgranskning av 40 förhandsbedömningar med tillhörande anmälningar och skyddsbedömningar. Av dessa har tre ärenden varit av sådan karaktär att frågorna inte varit tillämpliga, exempelvis i fall där bedömningar avsett myndig person och inte barn under 18 år eller avsett begäran om yttranden och inte formella orosanmälningar. Med hänsyn till detta har 37 ärenden granskats.

Granskningen har enbart syftat till att ge en översiktlig bild och bedömningar har gjorts på en systemnivå baserat på dokumentation vi tagit del av. Iakttagelser och bedömningar avser således formen för handläggning baserat på tillgänglig dokumentation och inte myndighetsutövningen i sig.

Nedan sammanställs iakttagna brister per granskat område.

Anmälan

Av de anmälningar som har granskats har det i samtliga anmälningar dokumenterats vem som är anmälare samt anledning till anmälan. Flertal av de granskade anmälningarna kommer från myndigheter som kan begära återkoppling på om utredning inleds eller ej. Vi noterar att en majoritet av dessa anmälningar kommer från Skövdes skolverksamhet. I den mall som skolverksamhet använder för anmälningar finns ingen del som avser återkoppling. Återkoppling har begärts i fem ärenden och det finns dokumentation på att återkoppling getts i tre av dessa.

Kontrollpunkt	Ja	Total
Har anmälare dokumenterats?	37	37
Framgår anledning till anmälan?	37	37
Framgår hur återkoppling har skett till anmälare?	3	5

Skyddsbedömning

Av de granskade skyddsbedömningarna har det i samtliga bedömningar framgått namn, befattning och tidpunkt. Vi noterar dock att befattning inte framgår i de bedömningar som görs av socialjouren däremot ser vi att de i flertal av fallen finns dubbel dokumentation så att även skyddsbedömning gjorts av handläggare dagtid. Vid en skyddsbedömning ska även faktiska omständigheter som ligger till grund för bedömning framgå i sex bedömningar framgår inte tydligt faktiska omständigheter. Samtliga skyddsbedömningar har enligt tidsangivelser genomförts skyndsamt.

Kontrollpunkt	Ja	Total
Har skyddsbedömning genomförts skyndsamt?	37	37
Framgår namn och befattning i skyddsbedömning?	37*	37
Framgår tidpunkt för skyddsbedömning?	37	37
Framgår tydligt faktiska omständigheter för skyddsbedömning?	31	37

*Otydligt i ett par bedömningar.

Förhandsbedömning

Av de granskade förhandsbedömningarna iakttas att alla utom fyra bedömningar fastställts inom 14 dagar. I ett av dessa ärenden framgår anledning till fördröjning. I två av ärendena bedöms handlingar vara feldaterade då tidslinjen inte går ihop vid granskning av handläggningens faser.

Vad gäller dokumentationen noteras att det i tre ärenden saknas tydligt beaktande av tidigare kännedom samt att det i ett annat ärende tagits kontakter som inte är part. Vidare noteras även ett ärende där barnsamtal utan samtycke från vårdnadshavare har hållits inom ramen för förhandsbedömning.

Av de förhandsbedömningar som inte lett till utredning noterar vi att barnet i flertal ärenden inte fått komma till tals. I enstaka ärende saknas dokumentation om anledning till att barnet inte fått komma till tals. I flertal ärenden framgår att handläggare bedömt att de kan fatta beslut utan samtal med barn. I de fall utredning har inletts antas att barnet får komma till tals inom utredningsarbetet varför bedömning enbart görs i nedanstående tabell avseende de 20 förhandsbedömningar som ej lett till utredning.

Det framgår av den vid granskning gällande delegationsordningen⁶ att beslut om att inleda utredning ska fattas av handläggare och beslut om att inte inleda utredning av metodstödjare. Vidare framgår att överordnad chef har samma delegerade beslutanderätt som underställd personal. Samtliga beslut om att inleda har fattats av socialsekreterare eller förste socialsekreterare. Samtliga beslut om att inte inleda har fattats av enhetschef.

Vad gäller underrättelse om inledd/ ej inledd utredning framgår att ungdomar i sju av ärendena inte fått informationen. Vidare noterar vi att det finns ett par ärenden där inte heller vårdnadshavare blivit underrättade där det saknas dokumentation gällande ställningstagandet att inte informera om inledd utredning.

Kontrollpunkt	Ja	Total
Har förhandsbedömning genomförts skyndsamt?	33	37
Har tidigare kännedom beaktats?	34	37
Har kontakter tagits med parter i enlighet med gällande regelverk?	35	37

⁶ Beslutad 4 januari 2023 Dnr SON2022.0095

Har barnets inställnings inhämtats i de fall utredning inte inletts?	9	20
Om barnsamtal inte genomförts, framgår giltigt skäl?	4*	11
Har beslut fattats av behörig delegat?	37	37
Vid förlängning av förhandsbedömning, har skäl dokumenterats?	1	4
Framgår underrättelse/ kommunikering om inledd/ ej inledd utredning till samtliga berörda? Om inte, finns dokumenterade skäl.	28	37

7.2.3 Bedömning

Vår bedömning är att nämnden **endast delvis** har ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att skyddsbedömningar genomförs och dokumenterats i enlighet med lagar och föreskrifter på området.

Vår bedömning baseras på att det finns en planering för hur ansvar för inkommande orosanmälningar ska bedömas inom av lagen angiven tidsfrist, se avsnitt 7.1.3. Dock saknas dokument som tydliggör denna planering.

Vi noterar även att det finns utformade arbetssätt för att genom ärendedragningar kontrollera och följa upp arbetet för att säkerställa ha handläggningen genomförs i enlighet med gällande lagstiftning och interna rutiner. Därtill finns ett kontrollmoment i internkontrollarbetet kopplat till skyddsbedömningar.

Vår bedömning är att nämnden **inte** har ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att förhandsbedömningar genomförs och dokumenterats i enlighet med lagar och föreskrifter på området.

Vår bedömning baseras på att det finns en planering för vem som ska handlägga förhandsbedömningar. Vidare finns skriftliga rutiner för arbetet med överlämningar av ärenden mellan enheter, se avsnitt 7.1.3. Dock saknas skriftliga rutiner för arbetet med förhandsbedömningar i övrigt.

Vår bedömning baseras även på att vi iakttagit vissa brister vid stickprovskontroll gällande barns rätt att komma till tals samt skyndsamhet i handläggning.

Vi kan konstatera att vi det finns utformade arbetssätt för att kontrollera och följa upp arbetet med förhandsbedömningar genom ärendedragningar. Vi bedömer dock att arbetet med att säkerställa efterlevnad till processen inte är fullt systematiserat. Om brister upptäcks i enstaka ärenden behöver detta på ett tydligt sätt lyftas upp på en systemnivå för att skapa mer systematik där brister inte bara åtgärdas i respektive fall utan lyfts bredare för att säkerställa att fler brister inte finns i andra ärenden.

7.3 KOMPETENSFÖRSÖRJNING

7.3.1 Styrande förutsättningar

För att utföra uppgifter inom socialtjänsten som gäller barn och unga krävs enligt 25 kap 1 § socialtjänstlagen (2025:400) socionomexamen eller annan relevant examen, om uppgifterna innefattar bedömning av om utredning ska inledas.

Socialnämnden ansvarar enligt samma paragraf för att den som självständigt utför arbetsuppgifter som avses ovan har tillräcklig erfarenhet för uppgiften.

Av HSLF-FS 2017:79 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter i socialtjänstlagens barn- och ungdomsvård framgår att innehållet och omfattningen i utbildningen ska förmedla tillräckliga kunskaper så att hon eller han ska kunna utföra de uppgifter som anges i 25 kap 1 § socialtjänstlagen med god kvalitet och på ett rättssäkert sätt.

7.3.2 Rekrytering och introduktion

Enligt utdrag ur rekryteringshandboken⁷ ska rekryterande chef innan urval säkerställa formell kompetens genom kontroll av legitimation (för legitimationsyrken), examensbevis och/eller betyg.

Vid nyanställning upprättas en introduktionsplan som omfattar bland annat följande moment:

- Förberedelser före första arbetsdagen, såsom arbetsplats- och säkerhetsinformation
- Information till den nyanställde om socialtjänstens organisation, rutiner och målgrupp
- Genomgång av viktiga verksamhetssystem och e-tjänster

Av introduktionsplanen framgår även att nya medarbetare ska delta i interna informationsträffar som ges varje termin. Detta för att bekanta sig med kommunens arbetssätt. Träffarna behandlar bland annat omedelbart omhändertagande, insatser, lagen om placering i skyddat boende och arbetet med våld i nära relation. För medarbetare som är relativt nya i sin roll som socialsekreterare hålls särskilda sessioner om myndighetsutövning, BBIC-metodik och ärendehandläggning.

Kommunen är även ansluten till Yrkesresan, en nationell satsning som erbjuder regionalt genomförd introduktion och kompetensutveckling inom socialtjänsten.

7.3.3 Kompetensutveckling

Vi har inom ramen för granskningen inte erhållit någon utbildningsplan eller liknande som sammanfattar vilka utbildningar som erbjuds de anställda. Vid intervju beskrivs att kommunen är ansluten till Yrkesresan, en nationell satsning som erbjuder regionalt genomförd introduktion och kompetensutveckling inom socialtjänsten.

Vidare beskrivs vid intervju att det genom regelbundna medarbetarsamtal kartläggs vilka individuella ambitioner och önskemål kring vidareutbildning medarbetaren har. För detta finns ett manus för medarbetarsamtal⁸, som beskriver vilka frågor och samtalspunkter som ska ligga till grund för medarbetarsamtalet. Bland annat omfattas kompetensutveckling och kompetensutvecklingsaktiviteter kommande år, men även mål och resultat, trivsel och arbetsmiljö samt ledarskap och medarbetarskap.

⁷ Rekryteringshandboken ingår i chefsportalen som finns på kommunens intranät

⁸ Medarbetarsamtal, daterad 2023-10-10

För att stärka samarbete och enhetliga bedömningar hålls ärendedragningar varje vecka. Där diskuterar kollegor gemensamt om och hur en utredning ska inledas. En gång i månaden erbjuds även extern processhandledning för ytterligare stöd i handläggningsprocessen.

7.3.4 Personal som saknar socionomexamen

Av plan för kompetensutveckling gällande personal som saknar socionomexamen⁹ framgår att det en tid innan rekryterats personal till den myndighetsutövande del inom barn- och ungdomsavdelningen som saknar socionomexamen. Detta har skett med anledning av att det har varit svårt att rekrytera personal med socionomexamen på både utrednings- och insatsenheten. Av planen framgår att det handlar om totalt fyra medarbetare.

Planen kartlägger vilken kompetens som behöver stärkas upp för att medarbetarna som saknar socionomexamen ska erhålla tillräckligt med kompetens för att anses som behörig socionom. Det beskrivs även hur förvaltningen ska kunna tillgodose medarbetaren tillräcklig kunskapsutveckling för att nå upp till kraven.

7.3.5 Bedömning

Vår bedömning är att nämnden **endast delvis** har ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att socialsekreterare har den kompetens som krävs för att hantera orosanmälningar.

Det finns ett systematiskt arbetssätt för rekrytering och introduktion av nyanställda. Det finns därtill ett systematiskt arbete med löpande kompetensutveckling som har sin grund i medarbetarsamtalen samt i form av regelbunden handledning.

Vi noterar även att det finns en plan för kompetensutveckling gällande personer som saknar socionomexamen. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter i socialtjänsten, HSLF-FS 2017:79, anger bland annat att innehållet och omfattningen i utbildningen ska förmedla tillräckliga kunskaper så att hon eller han ska kunna utföra de uppgifter som anges i 25 kap 1 § socialtjänstlagen med god kvalitet och på ett rättssäkert sätt. Det är upp till socialnämnden att göra denna bedömning. Med hänvisning till kommunallagens 6 kap 38 § får en nämnd inte delegera frågor rörande verksamhetens kvalitet. Vi menar därför att nämnden behöver besluta om ovan nämnd plan ska anses vara tillräcklig.

7.4 UPPFÖLJNING

7.4.1 Avvikelsehantering

Vid registrerade ärenden kan avvikelser rapporteras in i verksamhetssystemet Viva. När avvikelser uppmärksammas varvid ett ärende inte är registrerat kan avvikelser rapporteras i Info-soc.

Beroende på vilket system som används för att rapportera avvikelser skiljer sig informationen som lämnas något. Gemensamt för båda systemen är att det ska beskrivas vad som hänt, varför det hänt samt vilka åtgärder som vidtagits för att det inte ska ske igen.

Av intervjuuppgift framgår att förhållandet mellan avvikelser och antal orosanmälningar anses något lågt. Därför informeras det om avvikelsehantering på bland annat APT.

⁹ Beslutad av förvaltningen 2024

7.4.2 Avvikelser och vidtagna åtgärder

Inom ramen för granskningen har vi efterfrågat samtliga avvikelser inom granskningsområdet under januari 2024 till och med maj 2025. Totalt kan noteras sju avvikelser.

Nedan tabell anger kort händelse- och åtgärdstyp.

Händelsetyp	Åtgärd
Missat syskon i anmälan	Fortsatt arbete enligt befintlig rutin
Felregistrering av anmälan	Förtydligande och dialog med admin
Ej korrekt hantering av anmälan	Fortsatt uppföljning
Missat att lägga in beslutsfattare	Ingen åtgärd, bedöms som enstaka misstag
Missat syskon i anmälan	Fortsatt arbete enligt befintlig rutin
Felaktigt registrerad vårdnadshavare	Kontakt med vårdnadshavare
Missat syskon i anmälan	Ingen åtgärd har vidtagits

7.4.3 Åtterrapporering till nämnden

Nämnden har i sin verksamhetsplan 2024 ett prioriterat utvecklingsmål, *Barn, ungdomar och familjer ska erbjudas insatser så tidigt som möjligt*. Inom utvecklingsmålet framgår av nämndens verksamhetsberättelse per T3 2024 framgår bland annat att Socialtjänsten har genom olika informationssatsningar ökat medvetenheten om vikten av att uppmärksamma utsatta barn tidigt. Förskolorna i kommunen som möter många av barnen har en skyldighet att anmäla oro för barn. Här har en satsning gjorts för att stärka förskolorna i denna roll. Anmälningsmöte innan anmälan från förskola är även något som beskrivs behöver utvecklas då detta kan öka motivationen för föräldrar att ta emot stöd. Vidare av verksamhetsberättelsen framgår att handläggare som möter föräldrar som till exempel har egen problematik som psykisk ohälsa, missbruk eller ekonomiskt belastande har genom utbildning stärkts i barnrättsperspektivet under hösten.

7.4.4 Bedömning

Vi konstaterar att det finns avvikelser gällande skyddsbedömning och förhandsbedömningar.

Vår bedömning baseras på att det finns arbetssätt för att rapportera avvikelser både i registrerade ärenden och i situationer där ärende saknas, samt att avvikelser rapporterats inom ramen för den efterfrågade perioden.

7.4.5 Bedömning

Vår bedömning är att avvikelserna **endast delvis** utretts och lett till åtgärder.

Vi noterar dock att det i flera avvikelser hänvisas till arbete enligt befintlig rutin avseende registrering av anmälan i ärenden där det finns syskon. Som angivet i tidigare avsnitt kan vi inte se att det finns rutiner för arbetet med hanteringen av orosanmälningar.

Att förhållandet mellan avvikelser och orosanmälningar upplevs som kan tyda på att vissa händelser inte når hela vägen till formell rapportering. Det är positivt att avvikelshantering lyfts på APT, men ytterligare insatser krävs för att säkerställa att alla relevanta avvikelser identifieras, dokumenteras och följs upp.

8 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Syftet med granskningen har varit att bedöma om socialnämnden har en tillfredställande styrning och uppföljning av handläggningen av orosanmälningar inom barn och ungdomsvården.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att socialnämnden endast delvis har en tillfredsställande styrning och uppföljning av handläggningen av orosanmälningar inom barn- och ungdomsvården.

Granskningen visar sammantaget på att nämnden har en verksamhet med en beredskap att hantera orosanmälningar dygnet runt av behörig personal. Dock saknar nämnden dokumenterade rutiner som tydligt anger roller och ansvar för arbetet med såväl skydds- som förhandsbedömningar. Systematiska kontroller finns vad gäller arbetet med skyddsbedömningar men saknas vad gäller arbetet med förhandsbedömningar. Vid stickprov som genomförts inom ramen för denna granskning iakttas vissa brister i de granskade förhandsbedömningarna.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi socialnämnden att:

- Tillse att det finns fastställa rutiner för arbetet med skydds- och förhandsbedömningar.
- Tillse att det finns en dokumenterad process för arbetet med orosanmälningar som tydliggör roller och ansvar mellan enheter inklusive socialjour.
- Säkerställa att samtliga förhandsbedömningar genomförs och dokumenteras inom, av lagen, angivna tidsfrister.
- Säkerställa att det finns systematiska kontroller avseende arbetet med förhandsbedömningar.
- Säkerställa att genomförda kontroller dokumenteras och används i utvecklingsarbetet.
- Bedöma om kompetensplan för handläggare utan socionomexamen motsvarar de som anges i gällande föreskrifter och därmed enligt nämnden ska anses vara behörig för vissa arbetsuppgifter i socialtjänstens barn- och ungdomsvård.
- Säkerställa att identifierade brister leder till förbättringsåtgärder som också följs upp.

Datum som ovan

Azets Revision & Rådgivning AB

Joakim Hackström-Larsson

Specialist och verksamhetsrevisor

Elina Lundberg

Verksamhetsrevisor

9 BILAGOR

9.1 ERHÅLLET MATERIAL

9.1.1 Politiskt beslutade dokument

Delegationsordning, beslutad 4 januari 2023

Kvalitetsberättelse 2024 för sektor socialtjänst

Organisationsschema Sektor socialtjänst

Protokoll 2023-09-25, 2024-01-18, 2024-02-15 från sektorsamverkan socialtjänst

Samverkansavtal för den kommungemensamma socialjouren i Skaraborg

Socialnämndens internkontrollplan 2025

Socialnämndens verksamhetsberättelse (T3) 2024

Socialnämndens verksamhetsplan 2025–2027

9.1.2 Förvaltningsdokument

Avvikelser

Checklista efter att anmälan är registrerad

Instruktion Hantering av omedelbara skyddsbedömningar

Introduktionsplan

Instruktion, 15 vägar in

Manus för medarbetarsamtal

Rutin för inledda utredningar till handläggningsenheten

Plan för kompetensutveckling gällande personal som saknar socionomexamen

Urklipp från personalhandboken avseende medarbetarsamtal samt kontroll av relevant examen